

Барлық елдердің пролетарлары, бірлесіңіз!

ЖАС ЛЕНИНШИ

No

1 (8167)

1-ЯНВАРЬ

1990 ЖЫЛ

ДУНШЕМБИ

10

Газета 1931 жыл 13 февральдан шыға бастады. ♦ ОЗБЕКСТАН ЛКСМ ҚАРАҚАЛПАҚСТАН ОБКОМЫНЫҢ ОРГАНЫ ♦ БАҒАСЫ 2 ТИЙИН

КПСС ОРАЙЛЫҚ КОМИТЕТИНИҢ БАС СЕКРЕТАРЫ,
СССР ЖОҒАРҒЫ СОВЕТИНИҢ ПРЕДСЕДАТЕЛИ
М. С. ГОРБАЧЕВТЫҢ СОВЕТ ХАЛҚЫНА ЖАҢА ЖЫЛ
ҮНДЕУІ

Қодырли жолдасар! 1989 жылдан соңғы минутлары өтпй баратыр. Ал олар менен қосыла түтөс бир он жылдығы тарихи тарихке қарап өтпейт. Билер XX ғасырдан соңғы он жылдығы болған 90-жылдарға қәдем таслап атырмыз.

Бундай шайхларда биз басымыздан көпкөн нәрселердин барлыгын кайтарган көз алдымыздын оңгерини атырган сөзгөй болгонгоз, солай етип келгенемизге унут пенен карымды. Экин граждандар деп ойлагугун ҳам сезетугун, ҳарбир нысан өз төдирин. Утанын төдиринен болун тасалайды. Бизге ҳам бизни жақын-жууықларымызга заман қайсы төреллен қарамасы — мейли кууанышлы — төреллен бе, мейли ашынарлық төреллен бе — ҳарбир ивсиз бүткил ели басымай кеширип атырган ауырмайлықтын бир бөлөгүн өз ийин менен көтереди.

Елиминация турмысындагы айрыкша жылы — мен — айтар едим — 1945 жылдың ал-релинен басталып катта куруудың си кыйын жылы биз артымызгы саады отыр-мыз. Бул жылы кыйын жыл дейишпиз. Манап, бул жылы биз бир катар оғада кескилестен машқа-лаларга тиккей Беме-бет дусласын кылды. Бул жы-лы үлкен кыйыншылыктар-га дуушакерлестик. Экономика казык реформа оңалдык пе-нен жүри отырмын жоқ, карыйдарлар башында кес-киндескен жандар жүз берип турды. Бул бырыш-мәртебе массалык но тастау-ларды хэм шарт байлашы-лы жүз берген халык кожа-лыгындагы ауыр шиелени-сушиликтерди багымыздаи неширди. Тартып хэм инти-затлык жеткиксиз бол-ды. Путин жылы дүйында шиклеттер аралык маман-беттерди кескилестенуи байлашылы кәуетерлену-шиликтерден биз кутыла-алатпай.

хэм көлөмтн Гааыппалардын
иешитге тиккедей биристин.
Ал бул бизлердин хамме-
миниздин моральлык, рухый
хэм тнн күш-жигерлерини
нн огада зор салын жумса-
уунызыды талап этти.

Деген менен 1989 жылы
бүт ушын қаншадаң қыйын
болмасын, биз бүт жыл
менен тек өлкінушілік
сезімі менен ғала емес, әл
ғоынд менен бирге биілер-
дің хәлметіне ушын мезең
ген үлпей хәм орада керсиди
жұмыслар жылы сыпатында
да хәлласыл атырмыз. Ең
миз бүт жылы өзін-өзі қай-
та қура отырып, жасады
хәм жұмыс іследі. жәнз
даңғыл жолға түсіп қәде
таслады.

Өткөн жылы биз көп кар-
селерди үйрөдүк. Биздер-
дин көп карселерди жаңыша
ойлаптыз алыуымызга, көп
карселерди бүтүнтү бүтүн
бүтүндө бир жыл бурчтасы-
на караганда багышта көз
бөтөн көрүшүмүзгө тууры
кечти. Биздө биз өткөн жы-
лымызга өткөстүтүп койгон
өткөн карселерди айдан-
ыраак көз алдымызга келти-
ре алатууну болду. Бул
максетибиз — адамгерчилик,
демократиялык соци-
ализмди, еркиндик жөн со-
ноолук адалатлык жөнүнө
тин дүзүндөн нбара.

Өткен жылы ақпастың алғашында дейін тоғыз дәрежеде ашылып, жалмай атырған бурылыс жасау ақпастың ортасына дейін жүз берді. 1989 жылғы совет тарихының бір неше он жылдықтары ашылды. Туңғыш, қауыпқа, еркін сайлаулар жылы болды, халық депутаттарының бірінші және екінші съездері жылы болды; парламенттік тәуелсіздікке және балық, халықтың демократиялық механизмінің кесінісін рәсімдеуі жылы болды. Бұл жылы оқушылар мызған шығару, ақпасты қабыл етудің халықаралық дәрісханасын ашты. Бұл жылы оқушылар мызған шығару, ақпасты қабыл етудің халықаралық дәрісханасын ашты. Бұл жылы оқушылар мызған шығару, ақпасты қабыл етудің халықаралық дәрісханасын ашты.

халықтың додалауға ұсынылды.

1989 жыл — бұл еліміздің кіншідегі социальну-экономикалық кескінісін үй қосып бойынша көптеген жаңа идеяларды қысқартып да қысқартып жылы болды. Қалың депутаттарының екінші съезі қарайдарлар базарындағы жағдайды жақсылауға, еліміздің жаңа халықпен сауалыға, әдеті дәрежеде қысқартып, қысқартып, қысқартып қаратылған экономика отыра бастағандықтан, хуқықтық программаны тасты-нықтыды.

Тагы бир яарсе халкында айташын 1989 жылга төл болар гүлден кыйнашылыклар, оңирди таугалар аркалы жамийетининде сөүбетлесуудин, озара түсүшүнүдүн, хөркыйды позициялардын хурметлеушнлктин, озара үөлесимди карорларды ичлеп табушмылыктын заруралгыне угулушылды артып бармакта. Жаңа тауа өз жукысын тамамдаган СССР халык депутаттарынын окинчи съездин мен елимизде жүз бөре баслаган конструирлик сөүбеттик бир дөркинди сыпатында карайман. Бир сөз бепел айтканда, өткен жылы ертепги кунин жаудырасын өсип шыгатушылгына гуманданбау га болатугун донлөр кунарлык жерге егилди. Олардын бизге толтыргымызда ертепги кунин жаудырасын өсип шыгуу ишша адегати түсүндү, ошор мудамы көзүңүзгө болуп, гилхораты өтүгө музгал болады. Бирик егер алап-есен олар тагыр болган кетсе, — ал бизлер усылан болмагын тау хорак өтүгө министрлери — ода туткыл елинигге хам хорир лисини олар едертиш бай жекислерни ишам етеди.

Биз ертеңгі күйимізге ұлттың ұраны менен қарай аламыз. Біздің жолымызда түрған тосқылыңдар қаншалық ұллы болмасын, олар бізден қаншалық табынатылықты көп қайтаратындығын талап етпейсің — бұл нұтқардың қатысуына біздің ұлымыздың құдіреті мәтәд. Ол — өзі-

ның тайнашыр тулғасын тал-
леп алып, өз күшіне емин-
еркін исеңе алатұғын бола-
алады хәм болыуға тиісе-
лі не

Өткөн жылы кызык ирелик тайлауда ири ири, алга илгерилеу илгерилер жылы болды. Жаңаша сийик оң жуу иртыг өзүнүн жеминлерин бере бастады. 1988 жылы галаба европалык үй идеясын көпчилек кандай да бир уюлгун сыпаттада дабыл еткен еди. Хейирги жылдын адырына таян келин бул хаякында адалар реалы перспективасы сыпатта да сойке бастады. Ковиненттин урыстан, кейинги жинде айырылыштыгы атымыш төрнде калы бара тир.

Өткен жылы «салқын урыстан» питуы жылы болды. 90 жыллар цивилизация тарихындағы ең жемісді дәуір болатуғын білумен үмітлендіріп отыр. Барша бұл мүмкіншіліктер пайдаланып қалуы үшін пүткіл дүнья жүзине сондай-ақ бизің елімізге де тиіс елесдік бірге елесушілік, ағызбиршілік зәур болады.

Шығыс Европаның бойдан
революциянып жаңаланып
толканып жүрүп өтүп. Бер-
линде ҳам Софияда, Прага-
да ҳам Бухарестте жүз бер-
ген драманың хайыкталар
социализмнің демократия ме-
нен ашуластырылуының
зарурлн экемлигин оғада
күндүз рәуиште тагы да тас-
тайыктык берди. Биз ози-
миздин досларымызга олар-
дын бул жолында табыстар
тигесимиз. Олар кудамы бл-
анн оларга тилектесушүмиз-
ден унутпаса алды.

Матан улымга хомшамыз-
дин атымиздан гүллөп чы-
гыларга кирип каятырган
жылда ең жаңы түпкөрдө-
дө таласуу бизни кыркымыз
дөп еркинлик хам прогресс
жогы болушыз олар менен
аяк қосып қадам таслауға
таяр екендиги билдирүге
рухат етц.

Биз 1990 жылдын
интервью, репортажымы
жана мургу бейнеси
дизайнер, хол, осылай
жылы сыйабында туралы.

Жаңа жылда бизлердің өз-
миздің революциялық жу-
мысымызда, қайта қурыу
тәріптеріміз болған бар-
лық күштерде жаместіріміз
де жетекші қол — лабаны
дәреже еткізіпте зорур
болады. Бүгге ақылпарасат-
тылық хәм кең пейиллик,
төзімділік хәм ыңдамлы-
лық хәрбір инсанник бо-
лған патетутын басы адам
гершілік сезімі оғда зор-
урли болады. Ал бул қә-
сийеттердің хәрбір инсанда
ли бар екомлігіне мениң
инсанник камил

Биз ҳақиқат мачи-тайи жоғ мушкилиликларга; оға да бэй иштедүгүдүлүк хэм мийнет потенциалына, оғада үлкөн тәбийи қорлар-ға ийемиз. Минне, солардаа пайдалана отырып, биз 1990 жылы жардамы жақ-сы төрөниңе қорал бурып жиберге аламыз хэм бурып жиберүге тийишлимыз де. Бирақ, бул шың базилердин қолданызды да жақсы, хәл ийетли жұмыс мәлеумиз себер болады.

Сиздерге, қадрлы жол-
досар, мұрағат еге оты-
рып, мен Советтер Сою-
зында жасаушы барлық мил-
леттердің — шияншоларша
адамдарының — қыял-қыз-
лардың, ерлердің қам ба-
лалардың хараңғы маман-
дылар ұнааларының өзле-
рінің молыры меней арзыу-
ы шияншоларша келесекке
алаңдыры меней ұмштылар
жүректерінің төрлерінде
сактап Кремль курантлары-
мын жаншартып сестіп еси-
тиди күтін өззір телеви-
зорлардың алдына жыйна-
лысын отырыпшарын қия-
лы көз алдымы келтірмесін.

Жоңо жыл босагасында
туруп, мейит дәрешин де
бетер оңып бизин жәмийети
миз, бизлер менен силер
қарыммиз қарп мүтаж бол
лып отырған а-ара түсип-
оңу қам консолидация ныша
ны атында отыуш тиле-
сет келеді.

Жаңа жылыңыз куталы болсын, қодірден Ұаталас-
ларым!

Сәулеріңіз бағыт қиодат-
тың, паракатымының, дом
өбденіңіздің жетіс бол-
дырғи!

Экспресс—интервью ЖАҢА ЖЫЛ БОСАҒАСЫНДАҒЫ ОЙЛАР, ТИЛЕКТЕР...

Ассалаума — өлейкум, құрметті оқығыш! Сиздер менен жаңа жыл босағасында дийдарласуы үшін алыс елдерден астын киятырман. Рахмет, ул хәм қыларым! Өткен жылда үкемізде көп ғана өзгерістер жүз беріпті.

Дибхан бабаларымыз ана жер сийнесінен «оқ

алтынқалардың биік пиңларын биіне етсе, інар ұаларымыз жайлауларымызда сүріу-сүріу қой қозыларды көбейтіп атыр екен.

Ал, құрылысшылар қолынан көп қабатлы азу-лим жайлар бой тиклеп атырғандарын көріп үлкен қуаныштарға бөлендім.

Әсіресе, Түйемойын — Нөкіс водоподынан жаңа жыл қарсаңында ауыз суың келіп атырғанын айтпайсыз ба? Бәрі бәрі қуанышты ләреселер. Ең мол табыс әкелген көп жыл менен хопласып атырмыз.

Ана жерімізге жаңа 1990-жыл көдем қойды. Жаңа жыл алды жүйпет

коллективдерімізде болдым, адамлар менен ұшырастым, олардың жаңа жылдағы не планлары, ойлары менен таныстым.

Кәне, енді сиздерде менің ұшырасқан қақармап аарым менен дийдарласып көріңі!

СӘЛІМ МЕНЕН СІЗ-ЛЕРДІҢ «АЯЗ АТА-ҒЫЗ».

1

Амангелди Оразбаев СССР халық депутаты

Амангелди ОРАЗБАЕВ — СССР халық депутаты, Қоңырат районының Чапаев атындағы совхозының бригадасы.

Москвадан, II съезден қандай кейпіңіз пенен қайттыңыз. Қарақалпақстан халқының турмысында быйыл қандай социал-экономикалық жаңалықтар жүз берді?

Съезд айтарлықтай жемісін өтті. Оның күн тәртібіндегі мәселелер бойынша өкіметтің қарарлар, нызамдар қабыл етілді. Мәжілістер арасындағы үйлесімдерден де пәтійжелі пайдаланды. Агросанаат өндіріс саласында іс-шараларды қабылдауында болды. Бул жерде биз

ауыл хожалығының тез шешілуін күтіп тұрған мүшкілдерін, социаллық саланың жүде төмен рауажланғанын, пахтаға, пілге хәм басқа өнімлерге 100 процент мәмілетінін бұйыртпаның республикамыздың рауажлануына тосқылық етіп атырғанын, ауыл турмысын, Арал тәдірін, таза ауыз суы мәселесін хәм басқа да өкіметтің турмыстық зарурлықтарды сөз еттік. Хүкімет баслығы биз ортаға қойған мәселелерде жәрдем беріуге уәде етті. Депутатлар А. Першин менен М. Сарсеновтар темір жол тран-спорты министрі Конарев пенен ұшырасты. Оның да лебізі жамап емес. Демек кейпіңізміздің қандай екенлігі айтылғандардан-ақ билініп тұр.

Сорауыңыздың екінші бөлігіне жуап: усы жылдың бірінші арымында түйе мойының тазаланған суың Нөкіс қаласы хәм Халқабат халқы ише баслайды. Нөкіс қаласында Аралды құтқару менен шұғыллана-туғын экологиялық институт дүзіледі. Пахтаның бақасы артады. Ауылдық жер-

лерді газлестіріу, суы та-рауларын жүргізіу бұрыл-ғы жыллардағы қараған да тезлестірілген пәт пе-нен жүргізіледі. Қоңырат хәм Тахтақопир районлары-да гүріш заводларын салыу басланады. Автономиялы республикамыздың озінде жетістірілетуғын айырым азық-ауқат өнімдеріне ко-оператив иық бйқар еті-леді. Гөш, сүт, май, гүл-жара, гүріш, овоц мийуе хәм палыс өнімдеріне бол-ған талапты толық қанаат-ландыруы үшін бул өнім-лердің басқа республикалар-ға сатылуын қысқартуы мәселесі шешіледі. Арал тегізінің суы құрып қал-ған 40 процент майдың коғалландыруы жұмысы бас-ланады. Ауыл хожалығы мийеткерлерінің ис хәй-сы 20—30 процентке кө-бейеді. Колхозларға, сов-хозларға, кооперативлерге хәм басқа да суудан пайда-ланатуғын қархалар менен шөлкемлерге сууды сатып беріу енгізіле баслайды. Бүгінше онлаған емлеухана-лар, мектептер, балалар бақ-шалары, спорт комплексе-ри, мәдениет мәкемелері салынады.

Көп балалы семьялар Совет Қызыл Атаңа жәмийеті хәм СССР сауда министрлігінің қаржы-лері есабынан Финляндияда іслеген балалар ауаты жә не бір мәртебе пайдалана-туғын шприцлер менен тә-мийіндеу іске асырыла бас-лайды. Усы жәмийет пенен сауда министрлігі көп ба-балы хәм турмысы төмен семьялар үшін шет елдерде ісленген суы таза-лайтуғын үскенелерді де жеткеріп беріуді іске асы-рады. Атап отылған илаж-лар халқымыздың ден сау-лығын, социал-экономикалық дәрежесін жақсылауда, мил-лий сана-сезімнің, сиясий белсенділіктің артыуында сезілерлі басқыш болады. Автономиялы республика-мыздың сайлаушыларын, барлық халқың кирип кел-ген жаңа жыл менен құт-лықтай отырып, олардың хәр биріне саламаттық, ба-хыт, жақсы кейпіңіз хәм жұмыстарында, машқалала-рында сәттиліктер тілей-мен.

ЖАҢА ЖЫЛ ҚУАНЫШЫ
Жаңа жыл келерінің алдында, Жаңа жылда хәр бір жас бір-біріне: «Жаңа жылыңыз бенен!» — деп құтлық-лайды. Бул халқымыздың жақсы пийеті, бір-біріне, тілегі, аманшылығы. Жаңа жыл қуанышы инсан жүре-гіне илаж бағышалап, шад-лы сезімге бөлейді. Себебі, жаңа жылдың келіуі менен жасыңа тағы да жас қосы-лады. Қияллардың алға көр-уаз етіп, жаңа нийетлерге, өрмандарға талпыласаң. Жа-ңа жыл өрмандарына қанат байлатады. Хәр бір инсан өткен жылда не пийтердім? Халық мәліе ылайықты қандай үлес қостым? — деп өзін-өзіне есап береді. Жа-ңа жылда жаңа нийет пенен алға көдем таслайды. Хәр-кімнің хәртүрлі планлары, алға қойған мақсеттері бо-лады. Буның бәрі пархат-шылықта емелге асады. Ал, мектеп оқышылары болса П-шеректі тамамлауға яма-са пийкеріу тәшүішпінде болады. Жаңа жыл қарса-ңында қархана, мәкемелерде, мектептерде, балалар бақша-ларында жаңа жылға арнал-ған елқалар болды. Сіз пай-тақтымыздағы № 34 мек-тептегі елқа салтанатынан бір көріністі көріп тұр-сыз.

X. САПАЕВ.

Өткен жыл бизің рес-публикамыздың мийеткер-лері үшін табысты жыл болды. Ауыл хожалығының барлық түрлері бойынша планлар арттырып орыланды. Ал, басамыз атырған жаңа жылмыз оннан да табысты болады деген үміт-теміз, — дейді Кегейлі рай-онының Әнгельс атындағы совхозының алдыңғы меха-низаторы Гәнибай Узақбер-генов.

В. Тілеумуратовтың тү-сірген сүреті.

2

Х. БАДАХОВ — Түйе-мойын — Нөкіс водоводы құрылысы дирекциясының бас инженері.

Түйе мойын — Нөкіс водо-воды құрылысының қысқа-ша тарихы, оның проект-сметалық бақасы, қуатты-лығы, пайдалануға бері-лу мүддеттері, оның суы-ның хәзіргі иінін атырған суымыздан қандай артық-машқалар иіе екенлігі, оны құрылыстар туралы айтып берсеңіз?

Құрылыс жұмыстары тий-карынан 1982 жылдың иа-зында басланды. Сол жылы таярлық жұмыстары іске асырылды. Құрылыс-монтаж-лау жұмыстары 1983 жыл-дан жүргізіле басланды. 1984 жылдан Түйе мойын суы сақталатында сууды тазалаудан өткеретугын ком-плекстің құрылысы басла-нып, бүгінгі күнге ол то-лық пийкерілді. Сондай-ақ, Түйе мойын — Нөкіс — Хал-қабат аралында трубалар тартылып болды хәм хә-зір бул линияға рабочий

суы жиберіліп, трубалар та-заланбақта. Усы бірінші кварталда Халқабатқа де-йінгі аралық мәмілетінік комиссияға тапсырылады.

Объектінің ұлығымалық ба-қасы ири қаржы бойынша 178 миллион 300 мың хәм құрылыс-монтажлау жұмыс-ларына 142 миллион 600 мың манат етіп белгілен-ген. Демек бул екі санын қосымдысы 320 миллион 900 мың манатты құрайды. Комплекстің бірінші ге-зегінің суы өткеріу қуат-тылығы суткасына 340 мың кубометр. Ал Халқабат қа дейінгі аралыққа сутка-сына 170 мың кубометр суы жиберіп тұрамыз. Демек усы жылдың бірінші ары-мында Нөкіс қаласының хәм Халқабаттың халқы таза ауыл суы ишуге мийсар болады.

Бул суы трассасының ұзын-лығы 380 километр. Бүгін-гі күнге трассаның 310 километра толық пийкеріл-ді. Жыл ақырына дейін қалған 70 километр аралық-қа трубалар жатқарылып

хәм монтажлап боламыз. Демек 1991 жылдан баслап Кегейлі, Шымбай, Қара-өзек, Тахтақопир районлары-ның халқы да таза суы ише баслайды.

Төрткүл, Беруний, Еллик-қала, Әмірдария районлары усы үлкен суы жолынан оз-леріне мөлшерлі трубалар арқалы тартып алады. Биз бул районлардың туслары-нан үш жерден суы бөлісті-ріуші тармақтар құрып бе-ріміз. Бул суы бөлістір-гішлер (сууды басым менен күшейтіп ағызыушы стан-циялар) 1991 жылы пийке-ріледі. Мине усынан кей-ін трассаға суткасына 340 кубометр суы жиберіліп тұ-рылады.

Түйе мойын суы сақлағы-шынан комплекске келіп тұратуғын 9-үш басқыш-лы тазалаудан өтеді. Хәл-рланған суы тияндырылып, резервуарларға беріледі. Буи-нан кейін суы екінші көте-ріліу станциясына өтеді. Усы үш басқышта да суы тазалаушы үскенелерден өтеді хәм толық тазалан-

ған суы труба проводларға келіп түседі де, Нөкіске жол алады. Бул суудың тазалығы хәзіргі иінін отырған суымыздан 10 мәртебеден асламғақ таза болады.

Суы тазалағыш комплек-сті Түйе мойын гидрострой, Агропромстройдың № 1 трес-ті, «Юғарақалпақводстрой» ға қарасты 68 көшпелі ме-ханизацияласқан колоннасы, ал трассаны Туркменнефре-газстрой бірлесіпесінің «Найпгазстрой» тресіті, Но-восибирск хәм Алақала қө-пигелескен көшпелі меха-низациялы колонналары құр-ды.

3

«Бакниҳаринаа» киностудияси Қарақалпақстан филлимининг директоры О. ӘБДИРАХМАНОВ.

— Бизнинг сценарийин жазган «Гүлгүм» көркем фильм экранга шығу алдында деп есептейміз. Бул тууралы азы-кеч түспөк берсеңиз?

— Жаңыда таңа «Мосфильм» киностудиясында фильмнің монтаж жумасын ислеп, дауысын жаздырды. Фильмди сүзүтке алыуды биротала тамашалың. Енди жаңа жылдың январь айының акыры амаса февраль айының басында премьерасын Ташкент қаласында өткеріуді ойластырып отырмыз. Дәслепінде фильмди рус тилинде экранларға шығарамыз. Соң қарақалпақ хәм өзбек тиллерине аударып, жемийетшилликке усынабқшымыз.

— Нийетлериниз жақсы екен. Жаңа жылда «Қарақалпақфильм» киностудиясы ашылады деген гәплер бар ғой. Сол рас па?

— Рас. Бул бойынша ӨзССР Министрлер Совети менен ҚҚАССР Министрлер Советининг алдын ала келисини алынды. Хәзир биз келешек киностудиямыздың болуы тийис тәртип хәм қағыйдаларын, режелерин ислеп шығу үстинде жумыс алып бармақтамыз. Бул ис тамамланғаннан соң усы тийкарда рәсмий буйрық шығарылады. Солай етип 1990-жыл—қарақалпақ кинематографиясы тарихында жаңа бир тарау пайда болатугын жыл болады деп айтыуға толық ҳақылымыз.

Бирақ, мениң бир қыйналыш отырған жерим—биз өткен жылда план бойынша үш фильм орнына бес фильм шығардық. Бир көркем фильмди бирликте сүзүтке алдық. 4 кино журнал, сондай-ақ, 10 көркем фильм орнына 11 көркем фильм қарақалпақшаладық. Бул жағдайда тамашагөйлеримиз өз ана тилинде 1,5 айда бир фильм көриу мүмкиншилигине иле болады екен. Ал, биз олардың арым айда бир фильм көриуі үшін 30 фильмди қарақалпақшалауға буйыртпа бердик. Лекин, бул ушын қаржы ажыратуу озимизге жүкленгенликтен, материалдың жақтан жетиспеушиликке ушырап отырмыз. Сонлықтан да, қарақалпақ тилине мәмлөкетлик тил статусы берилип атырған бир пайытта бул ийзамның ең дәслеп бизниң студиямызда бузылуы. Яғни—бизниң қарақалпақ тилинде тамашагөйлеримиздиң талабы дәрежесиндеги салда фильмлер жетистире алу мүмкиншилтигиздин тарлығы қатты ашындырады.

— Бул бойынша тийисли орындар айланып көрер. Дәслепки қәдемлериниз қабырды болсын!

4

Некис салыгершиллик техникумы комсомол комитетиниң секретары, областлық комсомол конференциясының делегаты Р. ПИРНАЗАРОВ.

— Қалалық комсомол конференциясынан соңғы шөлкемлестиріу пленумында қалалық комсомол комитетиниң биринши секретары лауазымына жаслар тәрбиенен сизниң кандидатураңыз альтернатив болып қойылған еди. Лекин, сиз сайланбай қалдыңыз, буның себебин неде?

— Не деп жууап бериуім мүмкин... Дурис, кандидатурам қойылды. Программалар тыңданды, сорау-жууап болды. Бирақ, дауысқа қойған уақытта аз дауыс алдым. Енди сыйлаңбай қалған себебим тууралы айтыуым зәрур болса—өз программалды еле де жетилестиріуім, өз үстимде көп ислеп, көп кәлениуім зәрурлигін аңғардым. Адамның келешекке умет етип жасауы хәм мийнет етиуи көп нәрселерге ерисиуине себепши болады деп ойлайман. Биз көп ислеуимиз керек.

— Областылық комсомол конференциясына қандай тилек хәм усынысларыңыз бар?

— Бириншиден, басланғыш комсомол шөлкемлерине өз бетиншелик берилиу мәселеси тууралы көбирек сөз болса екен. Дурис, өз бетиншелик берилип атыр деп атырмыз ғой. Солай да, еле бизге жоқарыдан бир-бирине қайшы келетугын хәр қыйлы көрсетпелер келиуи дәуам етип атырғанлығы сыр емес.

Екиншиден, Арал проблемасы, экологиялық жағдай тууралы конкрет илақлар белгилесе. Қаламызды көклемларлыққа айландыру қолымыздан келеди ғой. Бул исти хәр бир комсомол шөлкеми өз участнасынан басласа.

Үшиншиден, басланғыш комсомол шөлкемлеринде басламалар жоқ деп комсомол мәйлислеринде көп айтылады. Лекин, бар басламаларды комсомол комитетлериниң қоллап-қууатламайтуғын хәққында мәмин деллибейди.

Төртиншиден, басланғыш комсомол шөлкемлері арасында байланыс төмен. Олардың биргеликте ислесуи жоқтың қасында. Минс,

бул бизниң хәр тәрәплеме ақсап атырғанмыздың баслы себеплериниң бири. Усы мәселе областлық комсомол конференциясында сөз болса, сондай-ақ районлық хәм қалалық комсомол комитетлері арасында бир күилик өткеріу практикасын иске асыру мәселесін ойластырылып көрилсе маңсетке мууапық болар еди. Биз сонда ғана бир-биримиздиң ис тәжирийбелеримизди үйренип, комсомол турмысындағы проблемаларды биргеликте шешуе мүмкиншиллик алар едик.

Минс, усы төрт проблема шешилсе комсомол турмысындағы толып атырған басқа да проблемаларды шешуе кең жол ашылар еди деп ойлайман. Областылық комсомол конференциясынан маңсы нәтижелер күтемен. Жаңа жылда өзгерислер болуын тилеймен.

5

БИЗИҢ ҰАТАНЫМЫЗ—СССР

Эвенкил ауылларында жергиликли халық сууып бағыу, аңшылық хәм балықшылық пенен шугылланады...

Жақын жылларда ғана бул жерде хәр бир адам ауылдықтарынан атыуды, күс хәм хайуанлардың өзлерине тән қушы сырларын жақсы билетугын еди.

Бүгінги күни бул жерде мийнетке жарамлы адамлар

дан тек ғана бесеуи аңшылық пенен шугылланды. Сууып бағыуда да, балықшылықта да адамлардың саны дым азайып кетти. Жаслар дәстүрге айлапған ата-кәсібін хәм ана тилин ұмыта баслады.

Бир айта кететугын нәрсе бул жерде хайал-қызлар ерлерге қарағанда шыдамлылық көрсетип атыр. Сол ушында өндирис арыларын

да ислетугынлардың көпшигин хайал-қызлар қурайды.

Быйылғы жылы Эвенкил ауылында «Наидаркан» («Аяз») фольклорлық ансамбли дүзилди.

СҮЗҮРЕТТЕ; усы ансамбль қатнасушылары, бас кийим тигіу цехының мастерлері.

ТАСС тың сүзүретли хабары.

6

ӨТКЕН ЖЫЛ—МЕНИҢ ТӘҒДИРИМДЕ

Өткен жылғы есте қаларлықтай уақытлардың бири Афғанстандағы совет солдатларының елимизге қайтуы болды. Хәммемизге белгилі ол жерде бизниң көп ғана нәуқыран жигитлеримиз мәңгиге қалып кетти, айырым-айры майып, мүгедек болып қайтты...

Ал, олардың арасында бийдөрек жасалғанлар менен душпан қолына тутқыға түскенлері де бар. Бизниң елимиздиң хәқ кеуил, морт адамлары тәрбиенен бул тарауда да исленип атырған жумыслар аз емес. Жақында ғана тутқыға түскен еки совет солдатның азат етилди, елимизге қайтқанының хәммемизде гууасы болды. Бул жоқарыдағыдай ислер

менен шугылланып атырғанлардың маңдай терлериниң жемисен болып есапланады.

Бизниң сүйикли Ұтанымыз бойлап жаңа жыл қәдем атпақта. Ол хәр қашан хәр биримизге қууаныш хәм бахыт алып келе берсин.

СҮЗҮРЕТТЕ; Тутқышпан азат етилген Андрей Лопух тууысқанлары арасында. ТАСС.

ЖАҢА ЖЫЛ АНКЕТАСЫ

Құрметті газета оқыушылары! Жаңа жыл босағасы да турып, сіздерге ең жақсы тілектерімізді білдіріміз.

Әдетте, жыл басында келешектегі істер пландастырылады. Газета редакциясы да алдағы жұмыстарында Сіздердің ұсыныс, пікірлеріңізге, жиберген хаттарыңызға сүйенеді. Соны да айтып өту керек. Газетамыздың бүгінгі саны 28385 адам алады. Яғни газетаның ұсыншама оқышысы бар. Бірақ, быйыл газетата өткен жылдағы қарағанда 700 дең астам оқыушы аз жазылды. Демек, газета сіздердің кеңіңде толық шыға алмай атыр. Мойылауымыз керек, кемшіліктеріміз де бар. Олар үстінде шытпап іселеуге туура келеді. Бұнда, әлбетте сіздердің граждандық ақпалыңыз зор. Бір қуанышты жері автономиялы республикамыздан тыс қарыла газетаның 176 тұрақты оқышысы пайда болды. Бұл бұған қуаныштымыз. Алдағы уақыттарда олардың саны артады деп ісепсіз хәм газета шығушыларының ісепсінін ақлауға ұмтыламыз.

Сіздерге төмендегі бірнеше сорауларға жуап қайтарыңызды өтінеміз.

1. «Жас Ленинші» ни неше жылдан бери тұрақты оқып барсыз?

2. Сизің көз қарасыңыз бойынша газетата келер жетпесейді?

3. Быйыл газета бетлерінде келер жақшыда оқығыңыз келеді? Баслы темаларды атап өтсеңіз?

4. Өткен жылы қайсы авторларымыздың мақалалары унады?

5. Хәм қайсысы унамады? Себебі,

6. Мақалаларға келип атырған пікірлер сіздердің қауаптандырама?

7. Газета авторларына қандай тілеклеріңіз бар?

8. Өзіңіз жақшында?

Газетаның баслы оқыушылары — Сіздер. Сол үшін де оның қандай болып шығып атырғаны Сіздердің биліңізге қалдырмайды деп үміт өтсініз хәм хаттарыңызды күтеміз.

— Жаңа жылдан не күтесіз? — деп Маған сауал берді хабаршы.
— Мен күтемен, — дедім. — ең әдеп Асығымның турғанын алшы.

Көп нәрсені киргіздік қолға, Көп нәрсені қолдан алғызды. Қилтырған бул жаңа жолда Көрмеген хәм адам жалғыздық.

Кеңілдегі күптікелерді Айта билдің ауыз толтырып. Зат қалмады, бори сөйленді, Бірақ, еле толмас олқылық.

— Жаңа жылдан не күтесіз? — деп Маған сауал бер ме, қарағым. Менің дәртім кетеді үдеп Сыңылына мынау қаланың.

Көрмейсең бе, көшелер балшық, Жаңаулардың тең жарпы ақсақ. Асфальтларды суу басқан шалшық. Құрбақалар жаз бойы уаңшақ.

Айтсақ, бизди кей жақтай күтіп, Көп көшелер қазылып атыр. Жер астына түсіну күтіп, Трубапар қосылып жатыр.

Өз аулына табылмас хасла Дүкенлардан ізлеген затың. Жалын, мейли қозниді жасла, Мприубеттин қоммеси сатың.

Жаңа жылда тилегім менің: Жаманлыққа — қатты қолшылық. Қийим-кеңшек емес күткенім. Хұрмет-иззет болсын молшылық.

Мол ақшаның татын жалаған Саудагерге ноқта салынсын. Базар күбе, пүткіл қаладан Қуығу иси қолға алынсын!

Күтемен мен бул жаңа жылдан Хәр бир үйге тойым, беренет. Көтере сөз орына, жылдам Иске асқандай жаңа хәрекет.

Ұмытпаңыз сөбісіп бірақ, Жаңа жылдан усы тилегім. Арал бойы болса да құрғақ, Халық толқытып тұрсын жүрегін.

К. РАХМАНОВ.

Бердақ атындағы республикалық сыйлықтың лауреаты.

ЖАҢА ЖЫЛДАН ТИЛЕК

Жаңа жылдан күтемен бөрін, Жақсылықты күтемен дәслеп. Мол болыуын қалеймен палып, Арағын да етпесін әспек.

Айта берсең түрлі гөл келер, Ел едік гой қарнымыз қалыққан. Аяз Бабаң аяз әпкелер, Жыллылықты күтемен халықтан!

Жаңа жылдың күтіу кешесі Үйіңізде тасып-толғайсыз! Балаңыздың өке — шешесі Хәм өзіңіз аман болғайсыз!

Әрман деген көпдүр кеңілде, Бизди алға баслар сол ғана. Қимлер шыққан болса елкіге, Жүзге қарай алғай жоллама.

Питтес исие сөзді жумсама, Сені дәслеп, дослар тыңласың. Көп адамлар аузын жумса да, Жаңа жылда көзін жумбасың!

Менің халқым бир сөзді болар, Елестетер құлқы еменді. Жаңа жылда ұмытсын олар Өтирік-өсек, алдау дегенді!

Бүгін — байрам! Жаңа жыл кеші Хәр шаңарақ қош қауаз болсын! Тоқсан деген әсирдің көші Қыс емес, тек бәхәр-жаз болсын!

Бәхәр болсын өмір гүлленген, Жаз болсын ол мийға байлаған. Тек, күнінен басқа билмеген, Тек, шаданқтай мұдам жайнаған!

Хақықатлық болсын нур елес, Шынықтарға айлансын ағыз. Бул қәлендер тилегі емес, Бул шайырдың тилегі нағыз!

Ала ауыздың болмасын, дослар, Жаузылық та етпесін надан. Қатап болсын кеуілі бослар, Жумсақ болсын қатты қол адам.

Жаңа жылын, жаңа айларын Қалталықпан кетпесін қал-пал, Сәңгі болсын шығайбайларын, Сықмар болсын дарқылдай сәл-пәл

Хеш нәрсеге болмағыл алаң, Шайпалтырма сабыр көсасың. Жаңа жылда туылаған балаң Ең кемінде тоқсан жасасың!

Тілар болсын бәнесі менен, Питтим гөне жылғы сөзімді. Жаңа жылдың сәнесі менен Қутлықдайман халқым, өзінді!

АЯЗ БАБА ҚАЙ ЖЕРДЕ

ДУНЬЯҒА КЕЛГЕН?

Хәр жылы жаңа жыл ақшамында үйіміңге даңа хәм саңғы Аязбаба кирип келип, бир дүңгіл бахыт, қуаныш үлестиреді. Бірақ, биз сол Аязбабаның қай жерде пайда болғанын биле бермейміз.

Негізінде оның өмір дәстаны ұзаққа бармайды. Ол озиіні Батыстағы көсіпаесі Санта-Клаустан рең алған. Санта-Клаустың аты илахйи Николаус исимінен келип шыққан. Христан діні описаналарында айтылуына қарағанда IV ғасырда ол Византияда жасаған екен. XI ғасырда Италияға алып келінген. Күплердің бирінде Николаус 3 жарлы апалы-сиңілерге бир қапшықтап алтын сауға еткен қусайды. Бул Санта-Клаус момин, гедейлерге сауға үлестиреді емін деген сөп тарқалыуына алып келген. Соңнан оның «Ұазыйласы» анықласып жаңа жыл ақшамында балаларға, хәтте жасы үлкендерге де сауға беретугын болыпты.

Рус топырағына жаңа жыл Аязбаба Батыс Еуропадан бираз кейін қодым қобды. Әйіемің — Россияда жаңа жыл дәслеп 1-март, 1492 жылдан баслап 1 сентябрде белгіленді. Тек XVI ғасырдың ақырында

Петр 1 дің парманы менен Европа мәмлекетлері сыяқлы Россияда да жаңа жылды 1-январда белгілеу дәстүр болған.

Жүдә ертеректе адамлар декабрьдің аяғында барлық жұмыстарды пиктерип, жаңа жылдың хұрметі үшін уақты-хошлық ететугын еді. Усындай күнлерде үйлерге маска кийгенлер келеді. Бара-бара ақсақаллы ата, көпшіліктің кеуіл хошлығына шерик болып, хошласып атырған ескі жылдың тымсалы сыпатында Аяз бабаға айланып қалған.

Әлбетте, оның қай жерлерде жасайтуғылығы менен де қызығып көрейік.

Американың Питтсбург қалқы, әлбетте Аязбаба олардың қаласында жасайды, дейді. Жаңа жыл қарсаңында ойынға тоймаған балалар уйықдай бермесе, олардың ата-аналары телефонды котерип, Аязбабаны шақырады. Сонда Санта-Клаус телефоннан оларды уйықлауға үгітлейді хәм юшкенелердің түсіне кирип, оларға көп сауғаларды үде етеді. Оның жасы 85 те. Ол шығында да өз ғазыйласын шеберлік пенен орышлап киятыр.

— Сәт асықпаң, — дейді америкалылардың сөзін белли Батыс Германиялылар,

бизде де өзіне тән жаңа жыл Аязбабасы бар. Хәммеге мәлім ол Химмельфортен қаласында жасайды. Жер жүзі мәмлекетлеріндегі балалар Аязбабаға хат жоллап турады.

1962 жылда әлдеқандай 6 жаслы қыз бул қалада жасайтуғын Аязбабаға хат жазыуды шешеді хәм оннан жууап алғаны жаққын да журналистер гүррің етеді. Оны Санта-Клаус атынан жергиілікті байланыс болымының хызметкері Вильгельм Пиларский жазған екен. Ол 70 жастан асып кеткен болса да планетаның түрлі мүйешлерінен келген хатларға еринбей жууап қайтарады.

Мәмлекетімиздің барлық мүйешлерінде де Аязбабаның турақты мөңаны барлығына ісену қиын емес. Егерде әстон балала-

рынан оны сарасаңыз — Соны да билейсізбе, ол Хайнумада жасайды-де — деп жууап береді. Себебі атауда өңайыш жаңа жыл музейі бар. Бул жерде бир-бирнен өтетугын экспонатлар топланған. Музейдегі телефон аппараты Аязбаба менен тиккелей байланысқан. Оған қоңырау етп, жаңа жыл ақшамында кеуіл қәлеген тілеклердің әмелге асыуы соралса, әлбетте орындауы мүмкін екен.

...Аязбаба, Санта-Клаус, Бато Натале, Пер Ноэль, жер жүзінің халқы Аязбабаны ұсындай исимдер менен атайды. Оны қалай атамысың, балалар Аязбабаның әлбетте қуаныш бағышлап, сауға үлестиретугына ісепеді. Шынында олардың ісепіні алдамайды.